Zbierka súdnych rozhodnutí

ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (šiesta komora)

zo 14. mája 2020*

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Ochrana spotrebiteľa – Práva spotrebiteľov – Smernica 2011/83/EÚ – Pôsobnosť – Článok 3 ods. 3 písm. f) – Pojem ‚zmluvy o výstavbe nových budov' – Článok 16 písm. c) – Pojem ‚tovar vyrobený podľa špecifikácií spotrebiteľa alebo vyrobený jasne na mieru' – Zmluva medzi architektom a spotrebiteľom o návrhu novostavby rodinného domu"

Vo veci C-208/19,

ktorej predmetom je návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 267 ZFEÚ, podaný rozhodnutím Landesgericht für Zivilrechtssachen Graz (Krajinský súd pre občianskoprávne spory Graz, Rakúsko) z 5. februára 2019 a doručený Súdnemu dvoru 4. marca 2019, ktorý súvisí s konaním:

NK

proti

MS,

AS,

SÚDNY DVOR (šiesta komora),

v zložení: predseda šiestej komory M. Safjan, sudcovia L. Bay Larsen a N. Jääskinen (spravodajca),

generálny advokát: G. Pitruzzella,

tajomník: A. Calot Escobar,

so zreteľom na písomnú časť konania,

so zreteľom na pripomienky, ktoré predložili:

– NK, v zastúpení: F. Schubert, Rechtsanwalt,

– španielska vláda, v zastúpení: L. Aguilera Ruiz, splnomocnený zástupca,

– Európska komisia, v zastúpení: B.-R. Killmann a C. Valero, splnomocnení zástupcovia,

so zreteľom na rozhodnutie prijaté po vypočutí generálneho advokáta, že vec bude prejednaná bez jeho návrhov,

vyhlásil tento

* Jazyk konania: nemčina.

Rozsudok

1 Návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka výkladu článku 2 bodov 3 a 4, článku 3 ods. 3 písm. f) a článku 16 písm. c) smernice Európskeho parlamentu a Rady 2011/83/EÚ z 25. októbra 2011 o právach spotrebiteľov, ktorou sa mení a dopĺňa smernica Rady 93/13/EHS a smernica Európskeho parlamentu a Rady 1999/44/ES a ktorou sa zrušuje smernica Rady 85/577/EHS a smernica Európskeho parlamentu a Rady 97/7/ES (Ú. v. EÚ L 304, 2011, s. 64).

2 Tento návrh bol podaný v rámci sporu medzi NK na jednej strane a MS a AS na druhej strane vo veci zaplatenia odmeny zo strany MS a AS za služby architekta, ktoré im poskytol NK.

Právny rámec

Právo Únie

3 Odôvodnenia 3, 4, 7, 21 a 26 smernice 2011/83 uvádzajú:

„(3) V článku 169 ods. 1 a v článku 169 ods. 2 písm. a) Zmluvy o fungovaní Európskej únie (ZFEÚ) sa ustanovuje, že Únia prispieva k dosiahnutiu vysokej úrovne ochrany spotrebiteľa prostredníctvom opatrení prijímaných podľa článku 114 zmluvy.

(4) … Harmonizácia určitých aspektov spotrebiteľských zmlúv uzavretých na diaľku a mimo prevádzkových priestorov je potrebná na podporu skutočného spotrebiteľského vnútorného trhu vytvorením správnej rovnováhy medzi vysokou úrovňou ochrany spotrebiteľa a konkurencieschopnosťou podnikov pri zabezpečení dodržiavania zásady subsidiarity.

…

(7) Úplná harmonizácia niektorých kľúčových regulačných aspektov by mala podstatne zvýšiť právnu istotu pre spotrebiteľov i obchodníkov… Spotrebitelia by navyše mali mať možnosť čerpať výhody z vysokej spoločnej úrovne ochrany v celej Únii.

…

(21) Zmluva uzavretá mimo prevádzkových priestorov by sa mala vymedziť ako zmluva uzavretá za súčasnej fyzickej prítomnosti obchodníka a spotrebiteľa na mieste, ktoré nepatrí medzi prevádzkové priestory obchodníka, ako napríklad v dome spotrebiteľa alebo na jeho pracovisku. Spotrebitelia sa mimo prevádzkových priestorov môžu potenciálne cítiť pod psychologickým tlakom alebo voči nim môže byť využitý moment prekvapenia bez ohľadu na to, či si spotrebiteľ návštevu obchodníka vyžiadal, alebo nie…

…

(26) Zmluvy súvisiace s prevodom nehnuteľného majetku alebo práv k nehnuteľnému majetku alebo s vytvorením alebo nadobudnutím tohto nehnuteľného majetku alebo týchto práv, zmluvy o výstavbe nových budov alebo o podstatnej prestavbe existujúcich budov, ako aj zmluvy o prenájme priestorov na obytné účely už podliehajú viacerým osobitným požiadavkám v rámci vnútroštátnych právnych predpisov. Takéto zmluvy zahŕňajú napríklad predaj doteraz nepostavených nehnuteľností a splátkový predaj. Ustanovenia tejto smernice nie sú vhodné pre tieto zmluvy, ktoré by preto mali byť vyňaté z rozsahu jej pôsobnosti. Podstatná prestavba je prestavba, ktorá je porovnateľná s výstavbou novej budovy, napríklad v prípade, keď sa zo starej budovy zachová len fasáda. Zmluvy o službách, najmä tie, ktoré sa vzťahujú na výstavbu

prístavkov k budovám (napríklad garáž alebo veranda) a na opravu a renováciu budov, ktoré nie sú podstatnou prestavbou, by mali patriť do rozsahu pôsobnosti tejto smernice rovnako ako zmluvy o službách realitného agenta a zmluvy o prenájme priestorov na iné účely ako na bývanie.“

4 Článok 1 tejto smernice stanovuje:

„Účelom tejto smernice je prispieť prostredníctvom dosiahnutia vysokej úrovne ochrany spotrebiteľa k riadnemu fungovaniu vnútorného trhu aproximáciou určitých aspektov zákonov, iných právnych predpisov a správnych opatrení členských štátov týkajúcich sa zmlúv uzavretých medzi spotrebiteľmi a obchodníkmi.“

5 Článok 2 uvedenej smernice stanovuje:

„Na účely tejto smernice sa uplatňujú tieto vymedzenia pojmov:

1. ‚spotrebiteľ‘ je akákoľvek fyzická osoba, ktorá v zmluvách, na ktoré sa vzťahuje táto smernica, koná na účely, ktoré sa netýkajú jej obchodnej ani podnikateľskej činnosti, remesla ani povolania;

2. ‚obchodník‘ je akákoľvek fyzická osoba alebo akákoľvek právnická osoba bez ohľadu na to, či je v súkromnom, alebo verejnom vlastníctve, ktorá v súvislosti so zmluvami, na ktoré sa vzťahuje táto smernica, koná na účely, ktoré sa týkajú jej obchodnej alebo podnikateľskej činnosti, remesla alebo povolania, a to aj prostredníctvom inej osoby konajúcej v jej mene alebo z jej poverenia;

3. ‚tovar‘ je akýkoľvek hmotný hnuteľný predmet s výnimkou predmetov predávaných na základe výkonu exekúcie alebo na základe iných zákonných rozhodnutí; voda, plyn a elektrina sa považujú za „tovar“ v zmysle tejto smernice, keď sa predávajú v obmedzenom objeme alebo v určenom množstve;

4. ‚tovar zhotovený podľa špecifikácií zadaných spotrebiteľom‘ je tovar, ktorý nie je prefabrikovaný a ktorý je vyrobený na základe individuálneho výberu alebo rozhodnutia spotrebiteľa,

5. ‚kúpna zmluva‘ je akákoľvek zmluva, na základe ktorej obchodník prevedie alebo sa zaviaže previesť vlastníctvo tovaru na spotrebiteľa a spotrebiteľ uhradí alebo sa zaviaže uhradiť jeho cenu, a to vrátane akejkoľvek zmluvy, ktorej predmetom je tovar aj služby;

6. ‚zmluva o službách‘ je akákoľvek zmluva, ktorá nie je kúpnou zmluvou a na základe ktorej obchodník poskytne alebo sa zaviaže poskytnúť spotrebiteľovi službu a spotrebiteľ uhradí alebo sa zaviaže uhradiť jej cenu;

…

8. ‚zmluva uzatvorená mimo prevádzkových priestorov‘ je akákoľvek zmluva medzi obchodníkom a spotrebiteľom:
   a) uzatvorená za súčasnej fyzickej prítomnosti obchodníka a spotrebiteľa na mieste, ktoré nie je prevádzkovým priestorom obchodníka;

…“

6 Článok 3 tej istej smernice stanovuje:

„1. Táto smernica sa vzťahuje na každú zmluvu uzatvorenú medzi obchodníkom a spotrebiteľom za podmienok a v rozsahu stanovenom v jej ustanoveniach…

…

3. Táto smernica sa nevzťahuje na zmluvy:

f) o výstavbe nových budov, podstatnej prestavbe existujúcich budov a prenájme priestorov na obytné účely;

…“

7 Článok 6 smernice 2011/83 stanovuje:

„1. Predtým, ako sa zmluva uzavretá na diaľku alebo mimo prevádzkových priestorov, či akákoľvek zodpovedajúca ponuka stane pre spotrebiteľa záväznou, obchodník mu jasným a zrozumiteľným spôsobom poskytne tieto informácie:

…

h) v prípade, že existuje právo na odstúpenie od zmluvy, podmienky, lehotu a postupy na uplatnenie tohto práva v súlade s článkom 11 ods. 1, ako aj vzorový formulár na odstúpenie od zmluvy uvedený v časti B prílohy I;

…

k) v prípade, že sa právo na odstúpenie od zmluvy neposkytuje v súlade s článkom 16, informáciu, že spotrebiteľ nebude môcť využiť právo na odstúpenie od zmluvy, alebo ak je to vhodné, informáciu o okolnostiach, za akých spotrebiteľ právo na odstúpenie od zmluvy stráca;

…“

8 Článok 7 ods. 3 tejto smernice stanovuje:

„Ak spotrebiteľ chce, aby sa poskytovanie služieb alebo dodávky vody, plynu alebo elektriny, ktorých predaj nie je obmedzený objemom ani stanoveným množstvom, alebo ústredného kúrenia začalo počas lehoty na odstúpenie od zmluvy ustanovenej v článku 9 ods. 2, obchodník spotrebiteľa požiada, aby o to výslovne požiadal na trvalom nosiči.“

9 Článok 9 ods. 1 uvedenej smernice znie takto:

„Pokiaľ sa neuplatnia výnimky stanovené v článku 16, spotrebiteľ má 14-dňovú lehotu na odstúpenie od zmluvy uzatvorenej na diaľku alebo mimo prevádzkových priestorov bez toho, aby uviedol dôvod, ako aj bez toho, aby znášal iné náklady ako tie, ktoré sú ustanovené v článku 13 ods. 2 a článku 14.“

10 Článok 10 ods. 1 tej istej smernice stanovuje:

„Ak obchodník neposkytol spotrebiteľovi informáciu o práve na odstúpenie od zmluvy uvedenú v článku 6 ods. 1 písm. h), lehota na odstúpenie od zmluvy uplynie po 12 mesiacoch od skončenia pôvodnej lehoty na odstúpenie od zmluvy určenej v súlade s článkom 9 ods. 2“

11 Podľa článku 12 smernice 2011/83 platí, že:

„Uplatnenie práva na odstúpenie od zmluvy znamená ukončenie záväzkov strán, pokiaľ ide:

a) o plnenie zmluvy uzatvorenej na diaľku alebo mimo prevádzkových priestorov alebo

…“

12 Článok 14 ods. 3 a 4 tej istej smernice stanovuje:

„3. Ak si spotrebiteľ uplatní právo na odstúpenie od zmluvy po tom, ako predložil žiadosť v súlade s článkom 7 ods. 3 alebo článkom 8 ods. 8, uhradí obchodníkovi sumu úmernú rozsahu poskytnutého plnenia do chvíle, keď obchodníka informoval o uplatnení práva na odstúpenie od zmluvy, v porovnaní s celkovým rozsahom služieb, ktoré sa majú poskytnúť podľa zmluvy. Primeraná suma, ktorú má spotrebiteľ uhradiť obchodníkovi sa vypočíta na základe celkovej ceny dohodnutej v zmluve. Ak je celková cena nadhodnotená, primeraná suma sa vypočíta na základe trhovej hodnoty poskytnutého plnenia.

4. Spotrebiteľ neznáša žiadne náklady za:

a) poskytnutie služieb alebo dodávku vody, plynu alebo elektriny, v rámci ktorej predaj nie je obmedzený objemom ani stanoveným množstvom, alebo poskytovanie ústredného kúrenia bez ohľadu na úplné alebo čiastočné poskytnutie týchto služieb, ak počas lehoty na odstúpenie od zmluvy:
   i) obchodník neposkytol informácie v súlade s článkom 6 ods. 1 písm. h) alebo j) alebo
   ii) spotrebiteľ v súlade s článkom 7 ods. 3 a článkom 8 ods. 8 výslovne nepožiadal, aby sa poskytovanie služieb začalo počas lehoty na odstúpenie od zmluvy, alebo

…“

13 Článok 16 uvedenej smernice stanovuje:

„Členské štáty neustanovia právo na odstúpenie od zmluvy uvedené v článkoch 9 až 15 v súvislosti so zmluvami uzavretými na diaľku alebo mimo prevádzkových priestorov, pokiaľ ide:

a) o zmluvy o službách, u ktorých došlo k úplnému poskytnutiu služby, ak sa jej poskytovanie začalo s predchádzajúcim výslovným súhlasom spotrebiteľa, pričom spotrebiteľ uznal, že po úplnom vykonaní zmluvy obchodníkom stratí právo na odstúpenie od zmluvy;

…

c) o dodanie tovaru vyrobeného podľa špecifikácií spotrebiteľa alebo vyrobeného jasne na mieru;

…“

Rakúske právo

14 § 1 Bundesgesetz über Fernabsatz- und ausserhalb von Geschäftsräumen geschlossene Verträge (spolkový zákon o zmluvách uzavretých na diaľku alebo mimo prevádzkových priestorov, BGBl. I, 33/2014, ďalej len „FAGG“), ktorým bola do rakúskeho právneho poriadku prebratá smernica 2011/83, znie takto:

„1. Tento spolkový zákon sa uplatňuje na zmluvy uzatvárané na diaľku a mimo prevádzkových priestorov (transakcie uzatvorené na diaľku a mimo prevádzkových priestorov) medzi obchodníkmi a spotrebiteľmi…

2. Tento spolkový zákon sa neuplatňuje… na zmluvy:

…

(7) o výstavbe nových budov, podstatnej prestavbe existujúcich budov alebo o prenájme priestorov na obytné účely,

…“

15 § 4 FAGG stanovuje:

„1. Skôr ako sa zmluva alebo zmluvné vyhlásenie stane pre spotrebiteľa záväzným, je obchodník povinný spotrebiteľa jasným a zrozumiteľným spôsobom informovať o týchto skutočnostiach:

…

(8) ak existuje právo na odstúpenie od zmluvy, o podmienkach, lehotách a spôsobe uplatnenia tohto práva,

…

(10) v prípade potreby, o [informáciách týkajúcich sa] povinnosti spotrebiteľa v prípade odstúpenia od zmluvy podľa § 16 zaplatiť primeranú sumu za už poskytnuté služby,

(11) v prípade potreby, [informácie] o tom, že spotrebiteľ nemá právo na odstúpenie od zmluvy podľa § 18 alebo o okolnostiach, ktoré vedú k strate spotrebiteľovho práva na odstúpenie od zmluvy,

…“

16 § 10 FAGG stanovuje:

„Ak je predmetom zmluvy uzavretej na diaľku alebo mimo prevádzkových priestorov… služba, a spotrebiteľ si želá, aby si obchodník ešte pred uplynutím lehoty na odstúpenie podľa § 11 začal plniť svoje zmluvné povinnosti, je obchodník povinný spotrebiteľa vyzvať, aby ho výslovne požiadal o toto predčasné splnenie zmluvy a v prípade ak ide o zmluvu uzatvorenú mimo prevádzkových priestorov, aby mu takúto žiadosť predložil na trvalom nosiči.“

17 § 11 ods. 1 FAGG stanovuje:

„Spotrebiteľ môže odstúpiť od zmluvy uzatvorenej na diaľku alebo mimo prevádzkových priestorov v lehote 14 dní bez uvedenia dôvodu.“

18 § 12 ods. 1 FAGG stanovuje:

„Ak si obchodník nesplní svoju informačnú povinnosť podľa § 4 ods. 1 bodu 8, predĺži sa lehota na odstúpenie od zmluvy stanovená v § 11 o dvanásť mesiacov.“

19 § 16 FAGG znie takto:

„1. Ak spotrebiteľ využije svoje právo podľa § 11 ods. 1 na odstúpenie od zmluvy o poskytnutí služieb… po tom, čo predložil žiadosť podľa § 10 a podnikateľ následne začal s plnením záväzku podľa zmluvy, uhradí obchodníkovi primeranú sumu za už poskytnuté služby do okamihu odstúpenia od zmluvy, v porovnaní s celkovou cenou dohodnutou v zmluve…

2. Povinnosť zaplatiť pomernú časť odmeny podľa prvého odseku nevzniká, ak si obchodník nesplnil svoju informačnú povinnosť podľa § 4 ods. 1 bodov 8 a 10.

…“

20 § 18 FAGG stanovuje:

„1. Spotrebiteľ nemá právo odstúpiť od zmluvy uzavretej na diaľku alebo mimo prevádzkových priestorov, ak ide o zmluvy

(1) o službách, ak obchodník pred uplynutím lehoty na odstúpenie od zmluvy podľa § 11 začal – na základe výslovnej požiadavky spotrebiteľa podľa § 10 a potvrdenia spotrebiteľa o tom, že si je vedomý straty práva na odstúpenie od zmluvy po úplnom splnení zmluvy – poskytovať svoje služby, a to tak, že služba bola poskytnutá v celom rozsahu.

…

(3) o dodaní tovaru vyrobeného podľa špecifikácií spotrebiteľa alebo vyrobeného jasne na mieru;

…“

Spor vo veci samej a prejudiciálne otázky

21 Z návrhu na začatie prejudiciálneho konania vyplýva, že MS a AS, spotrebitelia v zmysle smernice 2011/83, uzavreli 22. decembra 2016 s NK, architektom a obchodníkom v zmysle tejto smernice, mimo prevádzkových priestorov NK zmluvu o vytvorení architektonického návrhu novostavby rodinného domu.

22 Dňa 2. februára 2017 NK odovzdal MS a AS vypracovaný stavebný plán, súhrnný prehľad nákladov, ako aj faktúru za poskytnutú službu vo výške 3 780 eur.

23 E -mailom z 12. februára 2017 MS a AS oznámili NK, že nie sú spokojní, pokiaľ ide o kvalitu tejto služby, a informovali ho, že okamžite ukončujú pracovnoprávny vzťah a odstupujú od architektonických úloh, ktoré mu zadali.

24 NK podal na Bezirksgericht Graz-Ost (Okresný súd Graz-východ, Rakúsko) žalobu, ktorou sa domáhal, aby bola MS a AS uložená povinnosť zaplatiť mu odmenu za poskytnutie architektonického návrhu. V rámci svojej žaloby NK predovšetkým tvrdil, že FAGG nie je uplatniteľný na zmluvu, ktorú MS a AS uzavreli s architektom, pretože poskytnuté služby sa týkajú výstavby novej budovy a v dôsledku toho sa na ne vzťahuje výnimka stanovená v § 1 ods. 2 bode 7 FAGG. V každom prípade za predpokladu, že by sa FAGG uplatňoval, NK tvrdil, že MS a AS nemajú podľa § 18 ods. 1 bodu 3 FAGG právo na odstúpenie od tejto zmluvy, pretože táto zmluva predpokladá vypracovanie plánov, ktoré sú jasne vyrobené na mieru, v závislosti od ich potrieb. Napokon NK spresnil, že vypracované plány sú tovarom v zmysle článku 2 bodov 3 a 4 smernice 2011/83.

25 MS a AS navrhli zamietnuť žalobu, pričom poznamenali, že FAGG je uplatniteľný na zmluvu, o ktorú ide vo veci samej. Okrem toho, že článok 3 ods. 3 písm. f) smernice 2011/83 – ktorý bol prebratý do rakúskeho právneho poriadku v § 1 ods. 2 bode 7 FAGG – sa týka poskytnutia stavebných plnení, a nie architektonického návrhu, totiž architektonické zmluvy nie sú uvedené v zozname zmlúv vylúčených z pôsobnosti tejto smernice, ako je uvedené v jej odôvodnení 26.

26 MS a AS zdôraznili, že vzhľadom na to, že NK si nesplnil svoju informačnú povinnosť podľa § 4 ods. 1 bodov 8 a 10 FAGG, bola lehota na odstúpenie od zmluvy v dĺžke štrnástich dní stanovená v § 11 ods. 1 FAGG predĺžená o dvanásť mesiacov v súlade s § 12 ods. 1 FAGG, takže odstúpenie od zmluvy uskutočnené 12. februára 2017 je platné. NK navyše začal plniť zmluvu pred uplynutím lehoty na odstúpenie od zmluvy bez toho, aby MS a AS vyzval k podaniu výslovnej žiadosti o predčasné

splnenie zmluvy podľa § 10 FAGG. Napokon povinnosť MS a AS zaplatiť v prípade odstúpenia od zmluvy primeranú sumu, ako je stanovené v § 16 ods. 1 FAGG, neexistuje, keďže NK porušil svoju informačnú povinnosť. MS a AS teda nemajú povinnosť platiť žiadnu finančnú odmenu.

27 Bezirksgericht Graz-Ost (Okresný súd Graz-východ) rozsudkom z 12. júna 2018 zamietol žalobu NK v celom rozsahu. Je pravda, že tento súd sa domnieval, že zmluva, o ktorú ide vo veci samej, patrí do pôsobnosti FAGG, pretože sa netýka výstavby novej nehnuteľnosti v zmysle jeho § 1 ods. 2 bodu 7. Rovnako sa domnieval, že v súlade s § 18 ods. 1 bodom 3 FAGG MS a AS nemajú právo na odstúpenie od zmluvy, keďže stavebný plán rodinného domu sa musí vypracovať podľa konkrétnych želaní dotknutých osôb. Uvedený súd však rozhodol, že vzhľadom na to, že informačné povinnosti stanovené v § 4 ods. 1 bodoch 8 a 10 FAGG neboli splnené, MS a AS nemajú na základe § 16 ods. 1 FAGG povinnosť zaplatiť žiadnu finančnú odmenu.

28 NK sa proti tomuto rozsudku odvolal na Landesgericht für Zivilrechtssachen Graz (Krajinský súd pre občianskoprávne spory Graz, Rakúsko).

29 V prvom rade vnútroštátny súd, ktorý podal návrh na začatie prejudiciálneho konania má pochybnosti, pokiaľ ide o otázku, či sa na služby architekta spočívajúce v navrhnutí novostavby vzťahuje pojem „zmluva o výstavbe novej budovy“ v zmysle článku 3 ods. 3 písm. f) smernice 2011/83. Argumentom v prospech kladnej odpovede na túto otázku je skutočnosť, že pre výstavbu novej budovy je vždy potrebné vyhotoviť architektonický návrh spolu so stavebnými plánmi, a preto by zmluvu o architektonickom návrhu potrebného pre vykonanie stavebného zámeru bolo možné považovať za súčasť plnení poskytovaných v súvislosti s výstavbou novej budovy. Záporná odpoveď na túto otázku by však mohla byť založená na tvrdení, podľa ktorého v prípade, ak hlavné plnenie na základe zmluvy architekta stanovuje len vypracovanie plánov, takéto plnenie nespadá v striktnom zmysle do výstavby budovy.

30 V prípade zápornej odpovede, v dôsledku ktorej by sa na vec samu uplatňoval FAGG, je potrebné ďalej určiť, či MS a AS oprávnene odstúpili od zmluvy, o ktorú ide vo veci samej, a či musia zaplatiť finančnú odmenu za služby, ktoré už NK poskytol. V tomto kontexte sa objavuje najmä otázka, či táto zmluva patrí do kategórie zmlúv o „dodan[í] tovaru vyrobeného podľa špecifikácií spotrebiteľa alebo vyrobeného jasne na mieru“, v prípade ktorých článok 16 písm. c) smernice 2011/83 vylučuje akékoľvek právo na odstúpenie od zmluvy.

31 Za týchto podmienok Landesgericht für Zivilrechtssachen Graz (Krajinský súd pre občianskoprávne spory Graz) rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru tieto prejudiciálne otázky:

„1. Má sa zmluva medzi architektom a spotrebiteľom, na základe ktorej má architekt (len) navrhnúť novostavbu rodinného domu, a zároveň vyhotoviť jej plány, považovať za zmluvu „o výstavbe nových budov“ v zmysle článku 3 ods. 3 písm. f) smernice [2011/83]?

2. V prípade zápornej odpovede na prvú otázku:

Považuje sa zmluva medzi architektom a spotrebiteľom, podľa ktorej sa architekt zaväzuje navrhnúť novostavbu domu podľa pokynov a želaní jej objednávateľov a v tejto súvislosti vyhotoviť plány, za zmluvu o dodanie ‚tovaru vyrobeného podľa špecifikácií spotrebiteľa alebo vyrobeného jasne na mieru‘ v zmysle článku 16 písm. c) a článku 2 bodov 3 a 4 smernice [2011/83]?“

O prejudiciálnych otázkach

O prvej otázke

32 Svojou prvou otázkou sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa má článok 3 ods. 3 písm. f) smernice 2011/83 vykladať v tom zmysle, že zmluva uzavretá medzi architektom a spotrebiteľom, podľa ktorej sa architekt zaväzuje pre spotrebiteľa len navrhnúť novostavbu rodinného domu, a v tomto kontexte vyhotoviť plány, predstavuje zmluvu o výstavbe novej budovy v zmysle tohto ustanovenia.

33 Podľa článku 3 ods. 3 písm. f) smernice 2011/83 sa táto smernica neuplatňuje najmä na zmluvy týkajúce sa výstavby nových budov.

34 Na úvod treba konštatovať, že pojem „zmluva o výstavbe novej budovy“ nie je v uvedenej smernici definovaný.

35 V odôvodnení 26 smernice 2011/83 sa však uvádza, že predovšetkým zmluvy o výstavbe nových budov alebo podstatnej prestavbe existujúcich budov, a napríklad zmluvy o predaji doteraz nepostavených nehnuteľností a splátkový predaj, už podliehajú viacerým osobitným požiadavkám v rámci vnútroštátnych právnych predpisov, a keďže ustanovenia tejto smernice nie sú vhodné, pokiaľ ide o tieto zmluvy, tieto zmluvy by preto mali byť vylúčené z pôsobnosti uvedenej smernice. Uvedené odôvodnenie v tejto súvislosti spresňuje, že pod podstatnou prestavbou existujúcej budovy treba rozumieť prestavbu porovnateľnú s výstavbou novej budovy, napríklad ak je zachovaná len fasáda starej budovy.

36 Naopak, podľa toho istého odôvodnenia by zmluvy o službách, najmä tie, ktoré sa vzťahujú na výstavbu prístavkov k budovám (napríklad garáž alebo veranda) a na opravu a renováciu budov, ak nejde o podstatnú prestavbu, mali spadať do pôsobnosti smernice 2011/83, rovnako ako zmluvy o službách realitného agenta a zmluvy o prenájme priestorov na iné účely ako na bývanie.

37 NK sa vo svojich písomných pripomienkach opiera o odôvodnenie 26 smernice 2011/83, keď tvrdí, že zmluva uzavretá medzi architektom a spotrebiteľom, o akú ide vo veci samej, na základe ktorej sa architekt zaväzuje pre spotrebiteľa vypracovať len architektonický návrh novostavby rodinného domu, a v tejto súvislosti vyhotoviť plány, predstavuje zmluvu o výstavbe novej budovy v zmysle článku 3 ods. 3 písm. f) tejto smernice, a preto je vylúčená z pôsobnosti uvedenej smernice.

38 Takéto tvrdenia nemožno prijať.

39 V tejto súvislosti, ako vyplýva z článku 1 smernice 2011/83 v spojení s odôvodneniami 3, 4 a 7 tejto smernice, má táto smernica totiž za cieľ zabezpečiť vysokú úroveň ochrany spotrebiteľa. V politikách Únie je okrem toho ochrana spotrebiteľov, ktorí sa nachádzajú v slabšom postavení v porovnaní s obchodníkmi v tom zmysle, že musia byť považovaní za menej informovaných, ekonomicky slabších a právne menej skúsených ako ich zmluvní partneri, zakotvená v článku 169 ZFEÚ, ako aj v článku 38 Charty základných práv Európskej únie (rozsudok z 27. marca 2019, slewo, C-681/17, EU:C:2019:255, bod 32 a citovaná judikatúra).

40 Navyše, ak sa pojmy, ktorých výklad treba podať, nachádzajú v ustanovení, ktoré predstavuje výnimku zo zásady, alebo konkrétnejšie z noriem práva Únie, ktorých cieľom je ochrana spotrebiteľov, treba ich vykladať reštriktívne (pozri v tomto zmysle rozsudky z 10. marca 2005, EasyCar, C-336/03, EU:C:2005:150, bod 21; z 27. marca 2019, slewo, C-681/17, EU:C:2019:255, bod 34, a z 12. marca 2020, Verbraucherzentrale Berlin, C-583/18, EU:C:2020:199, bod 27).

41 Z toho vyplýva, že v rozsahu, v akom článok 3 ods. 3 písm. f) smernice 2011/83 vylučuje z jej pôsobnosti zmluvy o výstavbe nových budov, má sa vykladať reštriktívne.

42 V tejto súvislosti, keďže znenie tohto ustanovenia sa výslovne týka zmlúv o „výstavbe nových budov“, predmetom takýchto zmlúv musí byť nevyhnutne výstavba novej budovy. Z odôvodnenia 26 smernice 2011/83 vyplýva, že ustanovenia tejto smernice, ako sú jej články 9 až 16 týkajúce sa práva na odstúpenie od zmluvy, nie sú vhodné pre zmluvy tohto druhu.

43 Zmluva, podľa ktorej sa architekt zaväzuje vypracovať pre spotrebiteľa iba architektonický návrh novostavby rodinného domu, po ktorom vôbec nemusí nasledovať skutočná výstavba, príliš predchádza procesu výstavby novej budovy na to, aby sa na ňu mohol vzťahovať pojem „zmluva o výstavbe nových budov“ v zmysle článku 3 ods. 3 písm. f) smernice 2011/83.

44 V prejednávanej veci zo spisu, ktorý má Súdny dvor k dispozícii, vyplýva, že NK sa v súlade so zmluvou dotknutou vo veci samej obmedzil na navrhnutie novostavby rodinného domu pre MS a AS, a to tak, že na tieto účely vyhotovil plány. Vnútroštátny súd navyše formuloval svoje prejudiciálne otázky na základe predpokladu, že funkcia architekta sa obmedzuje na takúto úlohu.

45 Za týchto podmienok nemožno zmluvu, o akú ide vo veci samej, považovať za zmluvu týkajúcu sa výstavby novej budovy.

46 Okrem toho, vylúčenie všetkých zmlúv o poskytnutí architektonických služieb súvisiacich s výstavbou nových budov, akými sú napríklad zmluvy, na základe ktorých sa architekt zaväzuje len navrhnúť novostavbu rodinného domu, hoci medzi takýmito zmluvami a skutočnou výstavbou nových budov neexistuje úzka súvislosti, z pôsobnosti smernice 2011/83, by mohlo vyplývať len z rozširujúceho výkladu článku 3 ods. 3 písm. f) smernice 2011/83, a bolo by tak v rozpore s cieľom tejto smernice.

47 Hoci je teda pravda, že zmluva uzavretá medzi architektom a spotrebiteľom, podľa ktorej sa architekt zaväzuje len navrhnúť novostavbu rodinného domu, a v tomto kontexte vyhotoviť plány, môže predchádzať budúcej výstavbe novej budovy, takúto zmluvu nemožno považovať za zmluvu o výstavbe novej budovy v zmysle článku 3 ods. 3 písm. f) smernice 2011/83.

48 Vzhľadom na všetky vyššie uvedené úvahy treba na prvú otázku odpovedať tak, že článok 3 ods. 3 písm. f) smernice 2011/83 sa má vykladať v tom zmysle, že zmluva uzavretá medzi architektom a spotrebiteľom, podľa ktorej sa architekt zaväzuje len navrhnúť novostavbu rodinného domu a v tomto kontexte vyhotoviť plány, nepredstavuje zmluvu o výstavbe novej budovy v zmysle tohto ustanovenia.

O druhej otázke

49 Svojou druhou otázkou sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa článok 2 body 3 a 4, ako aj článok 16 písm. c) smernice 2011/83 majú vykladať v tom zmysle, že zmluva uzavretá medzi architektom a spotrebiteľom, podľa ktorej sa architekt zaväzuje pre spotrebiteľa podľa jeho požiadaviek a želaní navrhnúť novostavbu rodinného domu, a v tomto kontexte vyhotoviť plány, predstavuje zmluvu o dodaní tovaru vyrobeného podľa špecifikácií spotrebiteľa alebo vyrobeného jasne na mieru v zmysle posledného uvedeného ustanovenia.

50 V tejto súvislosti treba pripomenúť, že články 9 až 16 tejto smernice poskytujú spotrebiteľovi právo na odstúpenie od zmluvy, a to predovšetkým v prípade, že bola uzavretá mimo prevádzkových priestorov v zmysle článku 2 bodu 8 tejto smernice, a stanovujú podmienky a spôsoby uplatnenia tohto práva (pozri v tomto zmysle rozsudok zo 7. augusta 2018, Verbraucherzentrale Berlin, C-485/17, EU:C:2018:642, bod 32).

51 Cieľ ustanovení uvedených v predchádzajúcom bode je uvedený najmä v odôvodnení 21 smernice 2011/83, ktorý stanovuje, že keď sa spotrebiteľ nachádza mimo prevádzkových priestorov obchodníka, môže sa potenciálne cítiť pod psychologickým tlakom alebo voči nemu môže byť využitý moment prekvapenia bez ohľadu na to, či si spotrebiteľ návštevu obchodníka vyžiadal, alebo nie (pozri v tomto zmysle rozsudok zo 7. augusta 2018, Verbraucherzentrale Berlin, C-485/17, EU:C:2018:642, bod 33).

52 V súlade s článkom 9 ods. 1 smernice 2011/83 má spotrebiteľ okrem prípadov, keď sa uplatnia výnimky stanovené v článku 16 tejto smernice, na odstúpenie od zmluvy uzatvorenej mimo prevádzkových priestorov lehotu štrnástich dní, a to predovšetkým bez toho, aby znášal iné náklady ako tie, ktoré sú stanovené v článku 13 ods. 2 a článku 14 uvedenej smernice.

53 Z článku 12 písm. a) smernice 2011/83 vyplýva, že uplatnenie práva na odstúpenie od zmluvy má za následok zánik povinnosti zmluvných strán plniť zmluvu uzavretú mimo prevádzkových priestorov.

54 Článok 16 uvedenej smernice však stanovuje výnimky z práva na odstúpenie od zmluvy, a to najmä v prípade zmlúv uzavretých mimo prevádzkových priestorov, ktoré sa týkajú dodania tovaru vyrobeného podľa špecifikácií spotrebiteľa alebo vyrobeného jasne na mieru, ktorý je uvedený v písmene c) tohto článku.

55 Vo svojich písomných pripomienkach NK tvrdí, že táto výnimka z práva na odstúpenie od zmluvy je uplatniteľná v prejednávanej veci, keďže stavebné plány, o ktoré ide vo veci samej, patria do tejto kategórie tovaru.

56 V tejto súvislosti sa článok 16 písm. c) smernice 2011/83, ktorý predstavuje výnimku z práva na odstúpenie od zmluvy, ako ustanovenie práva Únie, ktoré obmedzuje práva priznané na účely ochrany spotrebiteľov, má vykladať reštriktívne, ako to vyplýva z judikatúry pripomenutej v bode 40 tohto rozsudku.

57 Z vymedzení pojmov uvedených v článku 2 bodoch 3 a 4 smernice 2011/83 vyplýva, že pojem „tovar zhotovený podľa špecifikácií zadaných spotrebiteľom“ treba chápať tak, že odkazuje na hmotný hnuteľný predmet, ktorý nie je prefabrikovaný a ktorý je vyrobený na základe individuálneho výberu alebo rozhodnutia spotrebiteľa.

58 Je pravda, že zmluva uzavretá medzi architektom a spotrebiteľom, podľa ktorej sa architekt zaväzuje navrhnúť pre spotrebiteľa novostavbu rodinného domu v súlade s jeho požiadavkami a želaniami, nevyhnutne zahŕňa na strane architekta vypracovanie stavebných plánov, ktoré sa následne odovzdajú spotrebiteľovi, aby ich mohol použiť na účely neskorších stavebných prác. Tieto plány môžu byť predložené ako dokumenty v papierovej podobe alebo môžu mať podobu digitálnych súborov. V prvom prípade ide o hmotný predmet, ktorý architekt vytvoril na základe pokynov a rozhodnutí spotrebiteľa.

59 Nič to však nemení na tom, že hlavným predmetom takejto zmluvy je poskytnutie duševného plnenia architekta spočívajúceho vo vypracovaní návrhu novostavby rodinného domu, pričom poskytnutie plánov ako tovaru je druhoradé vo vzťahu k hlavnému plneniu, ktoré sa má uskutočniť.

60 Zmluvu, o akú ide vo veci samej, preto nemožno považovať za zmluvu o dodaní tovaru vyrobeného podľa špecifikácií spotrebiteľa alebo vyrobeného jasne na mieru v zmysle článku 16 písm. c) smernice 2011/83.

61 Naopak, na takúto zmluvu sa vzťahuje pojem „zmluva o službách“, teda zmluva, pre ktorú táto smernica vo svojom článku 16 písm. a) tiež stanovuje výnimku z práva na odstúpenie od zmluvy v prípade, že služba bola v plnom rozsahu poskytnutá, avšak pod podmienkou, že jej plnenie začalo s výslovným súhlasom spotrebiteľa a že tento spotrebiteľ tiež uznal, že po úplnom vykonaní zmluvy obchodníkom stratí právo na odstúpenie od zmluvy.

62 Pojem „zmluva o službách“ je totiž vymedzený v článku 2 bode 6 smernice 2011/83 širokým spôsobom, a to ako akákoľvek zmluva, ktorá nie je kúpnou zmluvou a na základe ktorej obchodník poskytne alebo sa zaviaže poskytnúť spotrebiteľovi službu a spotrebiteľ uhradí alebo sa zaviaže uhradiť jej cenu. Zo znenia tohto ustanovenia vyplýva, že tento pojem sa má chápať tak, že zahŕňa všetky zmluvy, na ktoré sa nevzťahuje pojem „kúpna zmluva“, vymedzený v článku 2 bode 5 uvedenej smernice (pozri v tomto zmysle rozsudok z 12. marca 2020, Verbraucherzentrale Berlin, C-583/18, EU:C:2020:199, bod 22).

63 Zmluva, o akú ide vo veci samej, ktorej jediným predmetom je navrhnutie novostavby rodinného domu, sa však netýka prevodu vlastníctva tovaru v zmysle článku 2 bodu 5 smernice 2011/83.

64 V prejednávanej veci sa zdá, že podmienky uplatnenia výnimky z práva na odstúpenie od zmluvy stanovenej v článku 16 písm. a) smernice 2011/83, a to jednak predchádzajúci výslovný súhlas spotrebiteľa s poskytnutím predmetnej služby, a jednak podanie informácie o uplatnení práva na odstúpenie od zmluvy zo strany obchodníka neboli splnené, čo v každom prípade prináleží overiť vnútroštátnemu súdu.

65 Vzhľadom na všetky vyššie uvedené úvahy treba na druhú otázku odpovedať tak, že článok 2 body 3 a 4, ako aj článok 16 písm. c) smernice 2011/83 sa majú vykladať v tom zmysle, že zmluva uzavretá medzi architektom a spotrebiteľom, podľa ktorej sa architekt zaväzuje pre spotrebiteľa podľa jeho požiadaviek a želaní navrhnúť novostavbu rodinného domu a v tomto kontexte vyhotoviť plány, nepredstavuje zmluvu o dodaní tovaru vyrobeného podľa špecifikácií spotrebiteľa alebo vyrobeného jasne na mieru v zmysle posledného uvedeného ustanovenia.

O trovách

66 Vzhľadom na to, že konanie má vo vzťahu k účastníkom konania vo veci samej incidenčný charakter a bolo začaté v súvislosti s prekážkou postupu v konaní pred vnútroštátnym súdom, o trovách konania rozhodne tento vnútroštátny súd. Iné trovy konania, ktoré vznikli v súvislosti s predložením pripomienok Súdnemu dvoru a nie sú trovami uvedených účastníkov konania, nemôžu byť nahradené.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (šiesta komora) rozhodol takto:

1. **Článok 3 ods. 3 písm. f) smernice Európskeho parlamentu a Rady 2011/83/EÚ z 25. októbra 2011 o právach spotrebiteľov, ktorou sa mení a dopĺňa smernica Rady 93/13/EHS a smernica Európskeho parlamentu a Rady 1999/44/ES a ktorou sa zrušuje smernica Rady 85/577/EHS a smernica Európskeho parlamentu a Rady 97/7/ES, sa má vykladať v tom zmysle, že zmluva uzavretá medzi architektom a spotrebiteľom, podľa ktorej sa architekt zaväzuje pre spotrebiteľa len navrhnúť novostavbu rodinného domu, a v tomto kontexte vyhotoviť plány, nepredstavuje zmluvu o výstavbe novej budovy v zmysle tohto ustanovenia.**

2. **Článok 2 body 3 a 4, ako aj článok 16 písm. c) smernice 2011/83 sa majú vykladať v tom zmysle, že zmluva uzavretá medzi architektom a spotrebiteľom, podľa ktorej sa architekt zaväzuje pre spotrebiteľa podľa jeho požiadaviek a želaní navrhnúť novostavbu rodinného domu a v tomto kontexte vyhotoviť plány, nepredstavuje zmluvu o dodaní tovaru vyrobeného podľa špecifikácií spotrebiteľa alebo vyrobeného jasne na mieru v zmysle posledného uvedeného ustanovenia.**

Podpisy